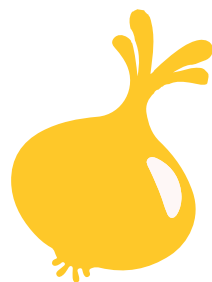

La vitalitat del català als establiments comercials al districte 6è de Sabadell

PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA

L'ONG del català

Pla d'Actuació Lingüística Integral

**A Sabadell,
també en
català!**

Introducció	05
1. Metodologia de la recollida de dades	06
2. Dades globals del districte 6è	09
3. Establiments regentats per nouvinguts	17
4. Comparació entre el Sector Sud i el Sector Creu de Barberà	27
5. Conclusions	32

Introducció

Aquest estudi és una anàlisi de la situació de la llengua catalana dels establiments comercials del districte 6è de Sabadell, dins l'àmbit comercial del Pla d'Actuació Lingüística Integral de Sabadell Sud, que pretén donar a conèixer el català als espais públics i lúdics amb el propòsit que la llengua catalana sigui l'eix vertebrador i de cohesió d'una societat multicultural i diversa. En el cas de l'àmbit comercial, el que pretén la Plataforma per la Llengua és fer una diagnosi de la presència del català als establiments comercials del districte, per calibrar estratègicament quines són les actuacions que caldrà portar a terme per potenciar l'ús del català, d'una banda, i garantir els drets lingüístics de tot consumidor a ser atès en català en tots els aspectes, d'una altra banda.

Tal com va quedar reflectit a l'Informe de *Diagnosi de la situació sociolingüística del districte 6è*, publicat per la Plataforma per la Llengua el 2017, el districte 6è de Sabadell es caracteritza per una baixa presència de català per raons històriques.

Es compon de quatre barris, la Creu de Barberà, les Termes, Campoamor i Espronceda. Tret de la Creu de Barberà, els altres tres són barris molt joves que van créixer a partir de la immigració espanyola dels anys 60 i posteriorment han continuat creixent gràcies a la immigració extracomunitària. Aquesta situació, aleshores, ha ocasionat un baix ús de català entre la població, perquè la llengua franca en aquests barris ha estat més aviat el castellà. I aquest fet es reflecteix, com es veurà, en el teixit comercial del districte, que té un total de 29.169 habitants segons les dades del 2015 (vegeu Plataforma per la Llengua, 2017: 24).

Aquest estudi consta de cinc parts. En primer lloc s'explica la metodologia de la recollida de dades, per especificar de quina informació disposem per elaborar el present informe. En segon lloc s'analitzen les dades en general del districte 6è dels establiments comercials, basant-nos en les cinc categories de grau de català i separant-los per catorze classes (ho explicarem al punt 1). Al punt 3 ens fixarem en el cas particular dels establiments de nouvinguts, repassant les diferents nacionalitats presents al districte i examinarem la situació que presenta cadascuna. Al punt 4 s'establirà una comparació entre els dos sectors amb què ens hem basat per fer l'observació, el Sector Sud i el Sector Creu de Barberà, per veure si podem observar algunes diferències significatives que permetin entreveure prioritats en les actuacions previstes.

1. Metodologia de la recollida de dades

Cal destacar que l'anàlisi inclou tots els establiments que hi ha al districte, que en són 556. Estan repartits entre el Sector Creu de Barberà, que té un total de 446 establiments, (el barri de la Creu de Barberà, amb 440, i el barri de les Termes, amb només 6), i el Sector Sud, que en té 110, (el barri de Campoamor, amb 102 establiments, i el barri d'Espronceda, amb només 8 establiments). Sent així la situació, en aquest estudi s'analitzaran en primer lloc les dades globals del districte i després s'examinaran les dades dels dos sectors per separat, i no pas per barris, perquè no considerem que sigui destacable distingir la situació en un barri que és principalment residencial i no arriba a la desena d'establiments. A més, tal com ja vam advertir a l'estudi de la diagnosi (2017: 6), la divisió administrativa de l'Ajuntament de Sabadell es basa en aquests dos sectors, i no pas en els quatre barris.

La recollida de les dades s'ha fet amb l'ajuda de voluntaris de l'entitat, que han fet diverses trobades per recollir les dades pels barris. S'ha basat amb l'observació d'incògnit, és a dir, que la persona entrava a l'establiment comercial i interaccionava amb el personal per demanar informació o fer alguna compra, a part d'anotar si els cartells i els rètols eren en català, però en cap cas s'informava que s'estava mesurant el grau de català. La metodologia ha estat anotar amb un *sí* o amb un *no* cada un dels ítems següents de cada establiment, segons si eren en català o no:

- **Retolació:** s'han considerat els rètols que els establiments col·loquen visibles a peu de carrer que serveixen per presentar-se. No ha comptat el nom comercial; per exemple, el "Bar Restaurant Los Martínez". En aquest cas s'ha de considerar *sí* perquè el rètol és en català, malgrat que el nom comercial sigui en castellà o en alguna altra llengua.
- **Cartells:** s'ha considerat tota la resta d'escrits que l'establiment pot tenir tant a peu de carrer com a dins del local, ja siguin serigrafiats, escrits a mà, impresos en fulls blancs... En el cas dels bars, també hem considerat la carta, si tenien versió en català o traducció compta com un *sí*.
- **Atenció oral:** s'ha tingut en compte una primera interacció amb algú del personal de l'establiment, tant presencialment com trucant al telèfon d'atenció al públic. El client s'havia d'adreçar en català i mantenir la llengua, per veure si qui l'atenia tenia competència en català o *no*. En cas de rebre respostes en castellà exclusivament, s'ha anotat *no*. Si, en canvi, alguna o totes les interaccions han estat en català¹, s'ha anotat un *sí*. En aquest cas no s'ha aplicat la distinció entre la llengua d'identificació oral i la d'adequació oral (vegeu Generalitat de Catalunya, 2010: 1-2), atès que no ho hem considerat destacable i podria complicar excessivament la recollida de les dades. De fet, si s'hagués pres

aquesta dada, es podria comprovar que la presència del català és pràcticament nul·la, atès que en una immensa majoria d'establiments la llengua no marcada per adreçar-se al client és la castellana².

- **Webs:** aquesta valoració no ha calgut fer-la presencialment, sinó comprovant per Internet si l'establiment disposa de web i, en aquest cas, si hi ha versió o és en català. Cal destacar que la majoria d'establiments no disposa de web, 244 establiments de 556 (el 44%).

Cal especificar que hi ha hagut casos en què no s'ha pogut valorar amb un *sí* o un *no* rotund algun dels ítems. Per exemple: els cartells, pot ser que alguns estiguin en castellà i uns altres en català, o les webs, pot ser que tinguin versió en català però que no tota la pàgina sigui traduïda, o el rètol, que pot ser escrit en les dues llengües, per exemple el cas de "Fruites i verdures al preu just, productos latinos". En aquests casos s'hi ha adjudicat un *sí/no*, atès que no es pot afirmar ni l'una cosa ni l'altra. L'únic ítem que permet aquesta consideració dicotòmica és el de l'atenció, atès que si la persona ha parlat en català (encara que no hagi estat tota l'estona) ja es pot considerar un *sí* perquè en té competència i el fa servir amb el client.

Per valorar quin grau de català té cada establiment, s'ha adjudicat a cadascun una categoria entre cinc opcions d'acord amb els ítems descrits i tenint en compte que segons la casuística hi pot haver diferent quantitat d'ítems per valorar, segons si tenen web, si tenen cartells i s'hi pot entrar o si tenen un rètol que es pot valorar si és en català o no (per exemple, el "Bar Mabel", si no hi diu res més, no es pot valorar). Igual que abans, l'atenció sempre es pot avaluar. Detallem què vol dir cada categoria:

- **Gens:** el més baix, que vol dir que tots els ítems valorats són *no*.
- **Poc:** vol dir que hi predomina el *no*, és a dir, que només hi ha un *sí*, un *sí/no* o dos *sí/no* amb un tercer *no* (que serien dos *no* contra un *sí*).
- **Mitjà:** implica un equilibri entre el *sí* i el *no*. En cas de dos *sí* i dos *no* sobre quatre, no hi ha dubte. Si hi ha algun *sí/no* s'ha procedit igual que en el cas de la categoria poc i, si hi ha equilibri, s'hi ha adjudicat aquesta categoria.
- **Força:** vol dir que hi predomina el *sí*, és a dir, que només hi ha un *no*, un *sí/no* o dos *sí/no* amb un tercer *sí* i, per tant, implica que el grau de català és gairebé total, però no plenament integrat.

¹ No s'han considerat si interaccions que continguin paraules aïllades en català, si la resta ha estat en castellà, com ara "adéu", "bon dia" o "gràcies", perquè són termes que un castellanoparlant monolingüe pot fer servir sense tenir competència en català perquè viu en territori catalanoparlant, per mitjà del fenomen del *code-switching* (vegeu Gumperz, 1992: 66). També cal destacar que s'ha pressuposat competència de català o no segons les respostes, però en cap cas s'ha preguntat a la persona explícitament, atès que l'observació ha estat d'incògnit.

² Vegeu per a la noció de *llengua no marcada* i per revisar els factors que condicionen la tria lingüística segons l'edat, la classe social, el veïnat, etc., Boix i Vila (1998: 54-90) i la bibliografia que s'hi cita.

- **Total:** aquesta és la puntuació més alta, en què tots són *sí*, i que, per tant, respecta els drets lingüístics de l'usuari. En aquest cas, considerem que no hi caldria plantejar cap actuació.

Continuant amb la descripció de la metodologia emprada, passem a especificar com hem dividit les classes d'establiments per fer una avaluació més acurada de les necessitats de cadascun i afinar més bé l'actuació que es durà a terme.

Els hem dividit en catorze grups, que s'ordenen de nombre més alt d'establiments a més baix, que és merament un criteri quantitatiu (entre parèntesis hi ha la quantitat d'establiments d'aquella classe):

1. Petita empresa de serveis: construcció, distribuïdores, empreses de reformes, d'estrís per a la llar, de telecomunicacions... (92)
2. Restauració: bars, restaurants i cafeteries. (90)
3. Petit comerç d'atenció al públic general: floristeries, papereries, llibreries, estancs... Els agrupem així perquè si no hauriem de dividir en moltes categories més i allargariem innecessàriament l'anàlisi. Els establiments que es consideren en una categoria diferent són més nombrosos que no pas aquests. De tota manera, si observem alguna cosa destacable d'algun tipus d'establiment en concret, ho especificarem. (84)
4. Perruqueries i centres d'estètica. (61)
5. Mini-supermercats: són aquells establiments que venen productes de tota mena i que són de petites dimensions. (34)
6. Àmbit de la salut: farmàcies, clíniques dentals, consultoris mèdics, òptiques i veterinaris. (33)
7. Botigues de roba: també s'hi inclouen merceries, sabateries i bugaderies. (32)
8. Grans empreses: bancs, supermercats, asseguradores, com ara Mercadona, Mapfre, DIA, BBVA, La Caixa... (29)
9. Tallers i concessionaris. (28)
10. Forns de pa o fleques. (22)
11. Carnisseries. (16)
12. Fusteries i ferreteries. (15)
13. Fruiteries. (11)
14. Locutoris i botigues de mòbils. (9)

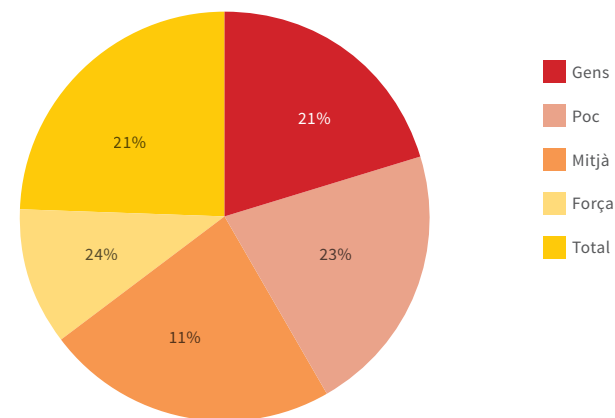
Cal afegir que, com es veurà a l'apartat 3, també hem anotat si l'establiment era regentat per persones nouvingudes extracomunitàries, i se n'ha anotat l'origen, perquè creiem que és una dada que pot ajudar a fixar les actuacions prioritàries per sectors comercials. És necessari tenir present que les comunitats nouvingudes generalment requereixen d'un suport lingüístic per integrar el català, i aquesta és una de les tasques que la Plataforma per la Llengua porta a terme habitualment.

2. Dades globals del districte 6è

En aquest apartat analitzarem les dades que hem recollit dels 556 establiments que hi ha al districte 6è de Sabadell, i ho farem d'una manera global, sense diferenciar per sectors. A l'apartat 4 s'analitzaran tots dos sectors per separat.

A continuació, passem a examinar la categoria de grau de català que s'ha atorgat als 556 establiments que hi ha al districte 6è, seguint els criteris que hem exposat a l'apartat anterior segons la quantitat de *sí*, *no* i *sí/no* recollits:

Gràfic 1: grau de català de tots els establiments del districte 6è

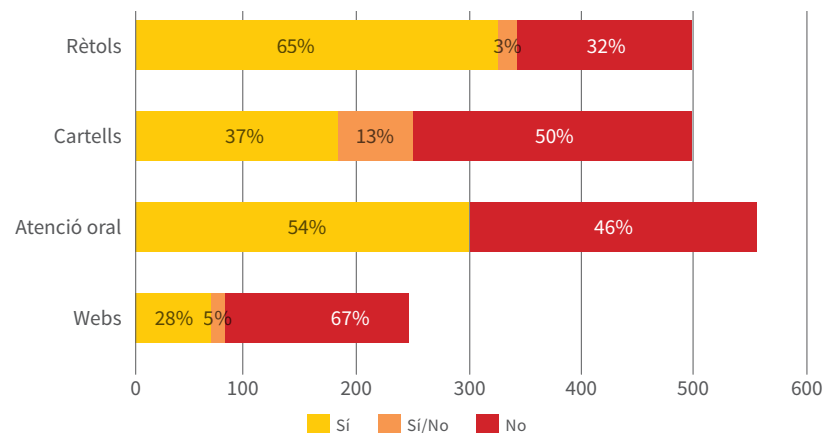

Tal com es pot veure al gràfic, tan sols el 21% dels establiments té una situació normalitzada respecte del català. En canvi, el 21% dels establiments no té ni un sol ítem en català, i el 23% només un ítem en català, que en la majoria dels casos és el rètol perquè hi estan obligats per llei³. De manera que el 44% dels establiments del districte té un grau de presència de català molt baix o nul. Tot seguit passem a analitzar els ítems valorats dels establiments del districte.

³Segons l'article 32.3 de la Llei 1/1998 de Política Lingüística i l'article 128-1.2 i 211-5.1 de la Llei 22/2010 del Codi de consum de Catalunya, els establiments comercials de Catalunya tenen l'obligació de tenir la retolació almenys en català, a més d'unes altres obligacions lingüístiques.

La vitalitat del català als establiments comercials al districte 6è de Sabadell

Gràfic 2: rètols, cartells, atenció oral i webs de tots els establiments del districte 6è

Gairebé dos terços dels **rètols** dels establiments són en català, que és un percentatge força alt, tot i que cal tenir en compte que, tal com hem dit amunt, la llei obliga a retolar en català, per la qual cosa cal destacar també que el percentatge d'establiments que no ho fan és força elevat, gairebé un terç. En canvi, en el cas dels **cartells**, el percentatge dels que estan com a mínim en català baixa significativament a poc més d'un terç, un 13% en tenen una part en català i just la meitat no són en aquesta llengua.

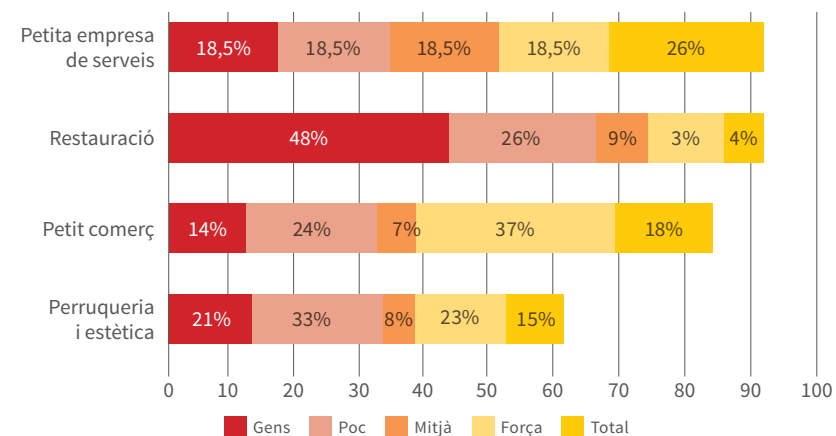
L'**atenció oral** és el segon ítem amb més bon resultat del districte, amb una mica més de la meitat dels establiments que poden atendre en català. Tot i així, cal destacar que, si s'anotés el primer enunciat i prou, el percentatge seria molt baix, que seria la llengua d'identificació (Generalitat de Catalunya, 2010). Justament una observació que hem fet és que d'entrada els qui regenten els establiments s'adrecen al client en castellà per defecte, i fins i tot en algunes ocasions ha costat una mica de temps el canvi al català. En aquest últim cas ha prevalgut el sí, malgrat que si el client hagués renunciat a la seva llengua, com malauradament passa en la majoria de casos, s'hauria considerat un *no*. És a dir, que si haguéssim pres en consideració la llengua d'identificació en comptes de la llengua d'adequació oral, el grau de català seria pràcticament inexistent (cf. la nota a peu de pàgina 2).

El cas de les **webs** és el més significatiu de tots (amb menys presència de català), atès que més de dos terços dels establiments no tenen la web en català, i només una mica més d'un quart l'hi tenen. Cal destacar que una mica menys de la meitat dels establiments comercials del districte 6è tenen una web, en concret 244,

i, d'aquestes pàgines, 75 són de Facebook. En aquest cas hem mirat el contingut de les publicacions, i si no hi havia contingut en català, s'hi ha anotat un *no*, que en són 64, i només 5 el tenen com a mínim en català i 6 a mitges.

Tot seguit passem a examinar els catorze tipus d'establiments comercials que hem designat per a l'anàlisi. Ens basarem en el sistema de cinc categories segons el grau de català, que hem explicat a l'apartat anterior. Presentarem la informació agrupada en tres subgrups, basant-nos en criteris exclusivament quantitius, per tal d'exposar les dades d'una manera clara. Al gràfic 3 hi apareixen la restauració, les perruqueries i centres d'estètica, el petit comerç i la petita empresa de serveis, que són entre 60 i 100 establiments. Al gràfic 4 hi ha els tallers mecànics, els mini-supermercats, els forns de pa, les grans empreses, el sector de la salut i les botigues de roba. Finalment, al gràfic 5 es representen els locutoris i botigues de mòbils, les carnisseries, les fruiteries i les ferreteries i fusteries.

Gràfic 3: grau de català de la restauració, les perruqueries i centres d'estètica, petit comerç i petites empreses de serveis del districte 6è

La realitat sociolingüística del sector de la **restauració** del districte 6è és força desfavorable al català, gairebé la meitat no té ni un sol ítem en català, i un quart té la categoria *poc*. Per tant, tan sols un quart dels establiments té un grau acceptable de català, i solament quatre ho tenen tot en català, dels noranta que hi ha.

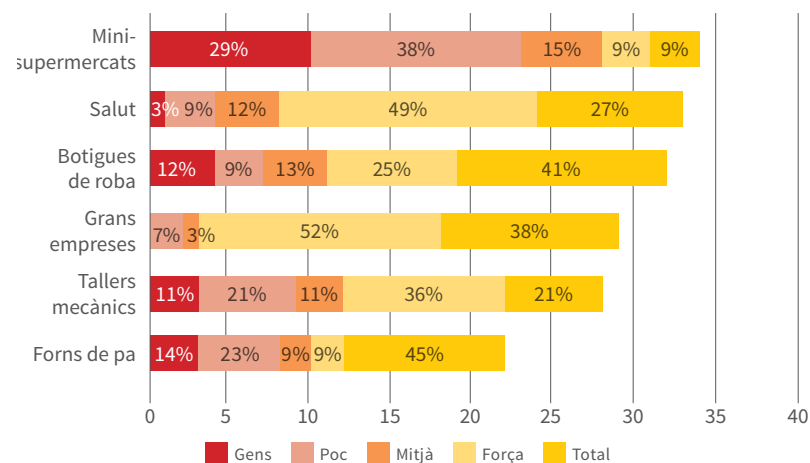
La vitalitat del català als establiments comercials al districte 6è de Sabadell

Una mica més de la meitat de les **perruqueries i centres d'estètica** de Sabadell Sud tenen les dues pitjors categories, i tan sols nou de les seixanta-una tenen la màxima. No és dels pitjors sectors, però tampoc no es pot dir que estigui en una situació favorable al català, sinó que més aviat és un àmbit amb poca sensibilitat per aquesta llengua.

La classe del **petit comerç** inclou una varietat considerable d'establiments, per tant, és complicat arribar a una conclusió globalment. En general podem afirmar que més de la meitat té les categories més altes, i la pitjor només un 14%. Ara, si ens hi fixem en detall, veiem que els quatre dels cinc basars inclosos en aquesta classe tenen un gens (tots quatre són regentats per xinesos, i l'altre té un *poc*). En canvi, els cinc estancs tots tenen de *mitjà* en amunt. Entre les sis peixateries hi ha un total, quatre *força* i un *gens*, i les quatre ocelleries, dues no tenen res en català i les altres en un grau molt baix. La situació, doncs, és força heterogènia, però tret d'aquests casos que hem exposat, no n'hi ha cap de destacable.

La classe de la **petita empresa de serveis** també és molt heterogènia perquè inclou moltes menes d'establiments. En general podem dir que la situació és força equilibrada entre les que tenen un grau alt i un grau baix de català. Així, destacarem els sectors amb un grau més baix i els que en tenen de més alts. Els que tenen una situació més desfavorable per al català són les del sector de la construcció, de transports, les assessories i les immobiliàries. I les que presenten una situació favorable són les autoescoles, les gestories i les empreses de neteja i de mudances.

Gràfic 4: grau de català dels tallers de mecànics, mini-supermercats, forns de pa, grans empreses, sector de la salut i botigues de roba del districte 6è

El cas dels **mini-supermercats** és semblant al de la restauració (vegeu el gràfic 3), tan sols una mica menys d'una cinquena part té les dues categories més altes (tres i prou tenen la màxima). Cal tenir present, tal com es veurà al següent apartat, que més de tres quartes parts d'aquesta mena d'establiments són regentats per nouvinguts.

Dels 28 **tallers mecànics** del districte, tan sols 6 tracten el català d'una manera òptima, però 10 tenen un grau alt que reflecteix una alta sensibilitat. Cal tenir en compte que, d'aquests deu tallers, set tenen un *força* perquè no tenen la web en català (ja hem vist al gràfic 2 que les webs presenten una situació més desfavorable).

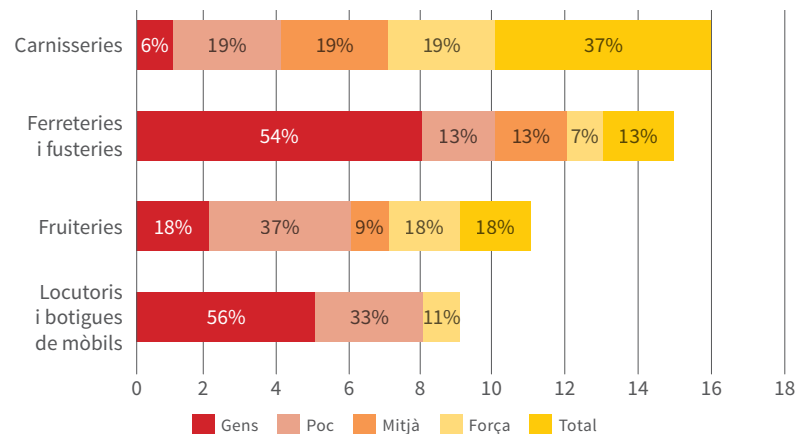
Pel que fa als **forns de pa**, no es pot dir que la situació respecte del català sigui dolenta, atès que gairebé la meitat ho té tot en català. Ara, cal destacar que més d'un terç té un grau molt baix, una proporció gens menyspreable.

Només el 21% de les **botigues de roba** té *poc* i *gens*, mentre que dos terços tenen les més altes i el 41% de les botigues estan plenament normalitzades respecte del català. Aleshores, podem afirmar que la situació a les botigues de roba no és desfavorable al català.

Cal destacar que el sector de les **grans empreses** és el que presenta una situació més favorable al català respecte dels altres, atès que un 90% té les dues categories més altes i cap no té la més baixa, per bé que només un 38% respecta els drets lingüístics. Tenint en compte que es tracta de grans empreses, que haurien de tenir cura d'aquest aspecte, tampoc no podem dir que presentin una situació òptima (només té integrat plenament el català el 38%).

El sector de la salut tampoc no té una situació gaire desfavorable, atès que més de tres quartes parts té les categories més altes. Ara, la meitat tenen un *força*, que no és ben bé la situació òptima, que és deguda, tal com passa amb els tallers, al fet que molts no tenen la web en català, i això els impedeix tenir la categoria màxima.

Gràfic 5: grau de català dels locutoris i botigues de mòbils, carnisseries, fruiteries i ferreteries i fusteries del districte 6è

Tan sols tres establiments del sector de **ferreteries i fusteries** ho tenen tot en català (el 20%), mentre que més de la meitat té la categoria més baixa. Així, podem concloure que aquest sector, encara que no gaire nombrós al districte, no presenta una situació bona per al català.

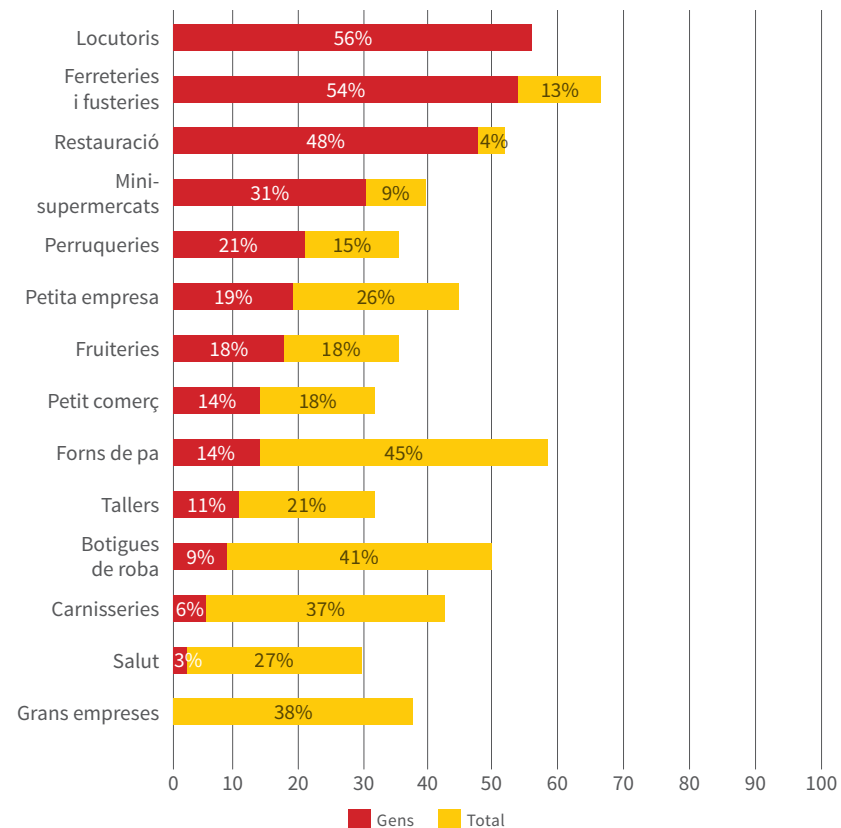
En el cas dels **locutoris i botigues de mòbils**, només podem dir que la situació no és gens favorable al català, atès que més de la meitat no té ni un sol ítem en català. També cal tenir present que tots són regentats per nous regentats, tal com veurem al següent apartat.

Les onze **fruiteries** del districte tenen diferències respecte del grau de català. Més de la meitat té un grau baix, i una mica més d'un terç té les dues més altes. Tan sols dues fruiteries tenen un *total*. Per tant, tampoc no es pot dir que les fruiteries siguin gaire favorables al català.

Per acabar, la situació de les **carnisseries** no és del tot desfavorable al català, ja que més d'un terç respecta plenament el català i només un establiment no té cap ítem en aquesta llengua. I les dues categories més baixes només les té un quart de les carnisseries.

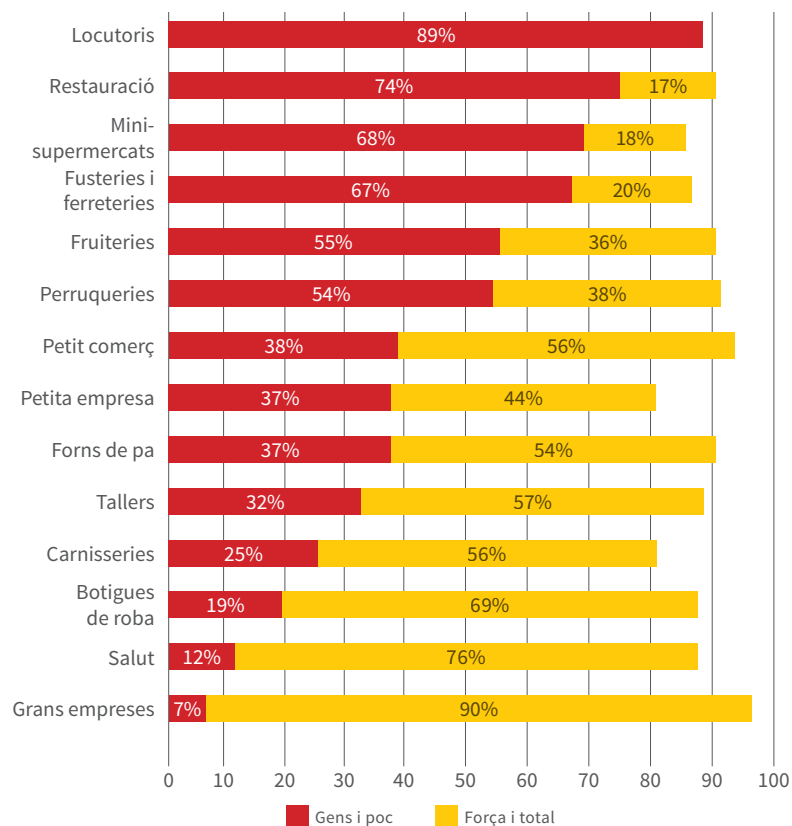
Tot seguit compararem entre les catorze categories d'establiment quins tenen la categoria *gens* i quins la categoria *total*, per establir un ordre de prioritats per portar a terme l'actuació que es proposa l'entitat.

Gràfic 6: percentatge de la categoria més alta i la més baixa (*gens* i *total*) per sectors del districte 6è

Les categories que presenten una situació més desfavorable per al català segons la quantitat de categories més baixes són els locutoris, les ferreteries i fusteries, la restauració i els mini-supermercats. En una situació mitjana però encara desfavorable hi ha les perruqueries, la petita empresa i les fruiteries. La resta té un percentatge superior de grau alt de català, i les grans empreses, el sector de la salut i les carnisseries tenen la millor situació. Cal destacar que els forns de pa són els que tenen adjudicada en més quantitat la categoria més alta (gairebé la meitat) i després, encara en més del 40% les botigues de roba. La resta es troba per sota del 40%.

Gràfic 7: percentatge de les categories més altes i les més baixes (gens i poc, i força i total) per sectors del districte 6è

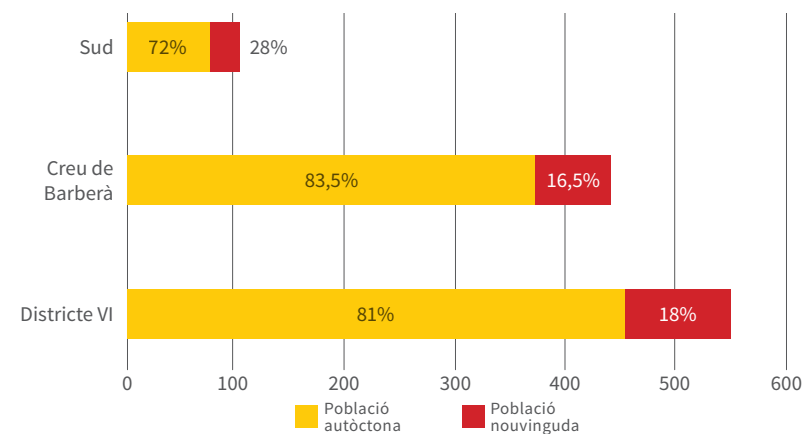

Si establim una comparació entre les dues categories més baixes i les dues més altes no s'observen grans canvis, però cal destacar un parell de fets. Primer, el sector de la restauració passa al segon pitjor lloc, i el petit comerç supera la petita empresa amb categories més baixes, tot i que totes dues tenen més proporció de categories altes que no de baixes. I pel que fa als que tenen un grau més alt de català, salut i grans empreses continuen igual però les botigues de roba passen per sobre de les carnisseries.

3. Establiments regentats per nouvinguts

Tot seguit passem a examinar la situació dels establiments segons si el regenten persones d'origen nouvingut i ens fixarem amb les característiques de les nacionalitats presents al districte.

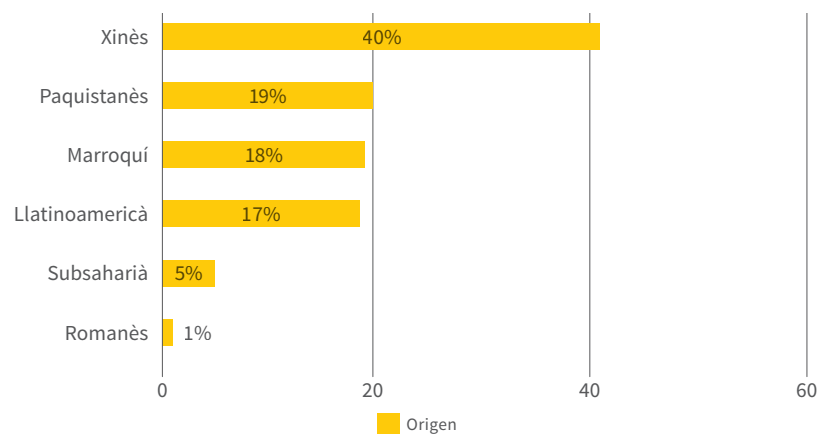
Gràfic 8: establiments del districte 6è segons la procedència

En primer lloc cal destacar que el percentatge d'establiments regentats per nouvinguts al districte és del 19%, exactament la mateixa proporció que la població d'origen extracomunitari, tal com apunta l'informe de diagnosi que vam elaborar (2017: 24). Cal remarcar, a més, que és lleugerament més alta la presència d'establiments regentats per nouvinguts al Sector Sud que al de la Creu de Barberà.

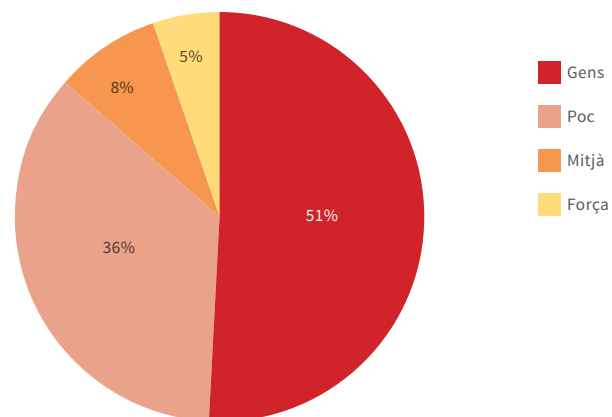
La vitalitat del català als establiments comercials al districte 6è de Sabadell

Gràfic 9: origen dels establiments regentats per nouvinguts del districte 6è

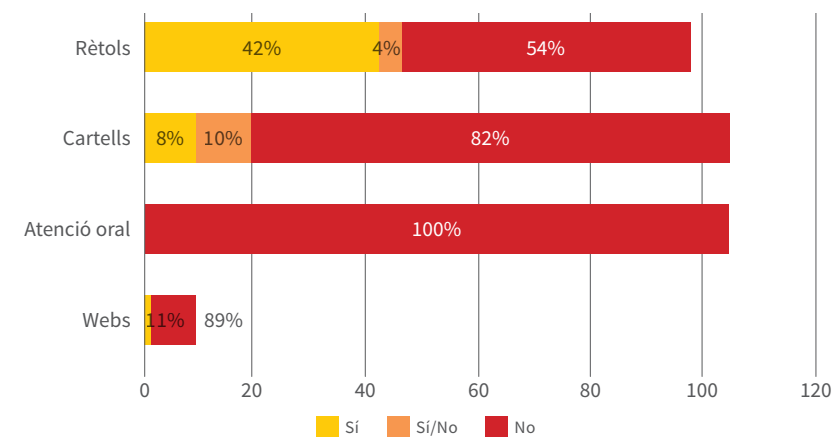
La comunitat estrangera més present al districte 6è és sense cap mena de dubte la xinesa, que representa el 40% dels establiments regentats per nouvinguts i, en termes generals, el 7,5% dels establiments del districte, que és una dada gens menor. En una situació força semblant hi ha la comunitat paquistanesa, la marroquina i la llatinoamericana, i amb un percentatge molt baix hi ha la subsahariana i la romanesa (aquesta darrera regenta un bar i prou).

Gràfic 10: grau de català dels establiments del districte 6è regentats per nouvinguts

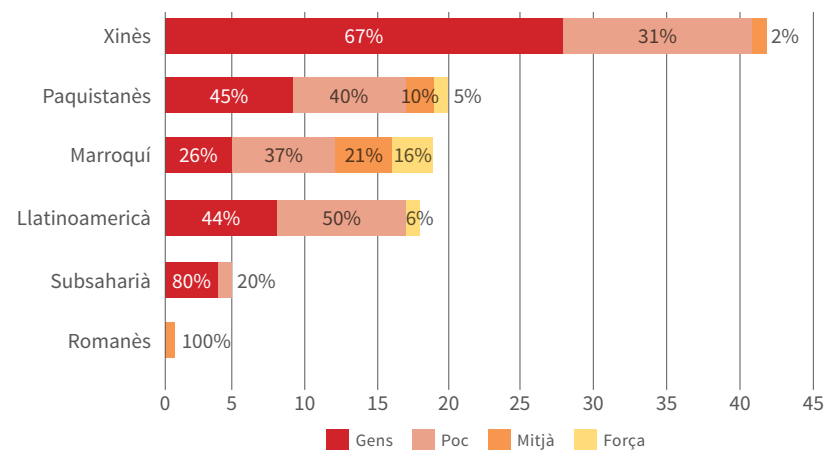
D'aquest gràfic es poden dir moltes coses, però sens dubte el que crida més l'atenció és que cap dels establiments regentats per nouvinguts obté la màxima categoria, és a dir, que cap no està plenament normalitzat en relació amb la llengua catalana. La segona que cal destacar és que una mica més de la meitat no té ni un ítem en català, i el 87% té les dues categories més baixes. Per tant, podríem arribar a la conclusió que, si cal esmerçar esforços a difondre l'ús del català en l'àmbit comercial, els 105 establiments de nouvinguts són prioritaris. I més tenint en compte les dades que veurem a continuació:

Gràfic 11: valoració dels ítems dels establiments del districte 6è regentats per nouvinguts

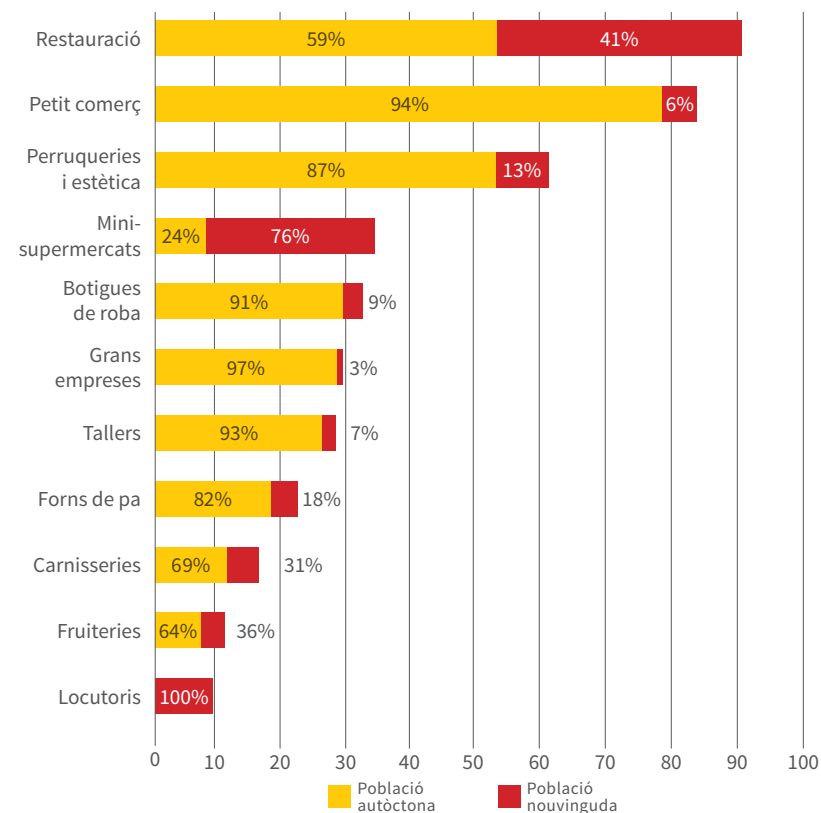
D'entrada, el més remarcable és que cap dels establiments regentats per nouvinguts no atén en català. Els cartells i les webs també tenen un percentatge molt baix amb presència de català, tot i que la quantitat d'establiments que tenen web és molt baixa. I el cas de la retolació és el que fa pujar la quantitat dels establiments amb més presència de català, tenint en compte l'obligació legal de retolar en català, tot i que no arriba ni a la meitat.

Gràfic 12: grau de català dels establiments del districte 6è regentats per nousinguts

Les categories dels establiments en aquest gràfic en general són baixes, tal com apuntàvem abans. Les nacionalitats que tenen la més baixa són la xinesa i la subsahariana, tot i que aquesta última no és una comunitat gaire representativa al districte. La llatinoamericana i la paquistanesa es troben en una situació una mica millor i la marroquina, força més bé (tenint en compte que un 63% té les dues categories més baixes).

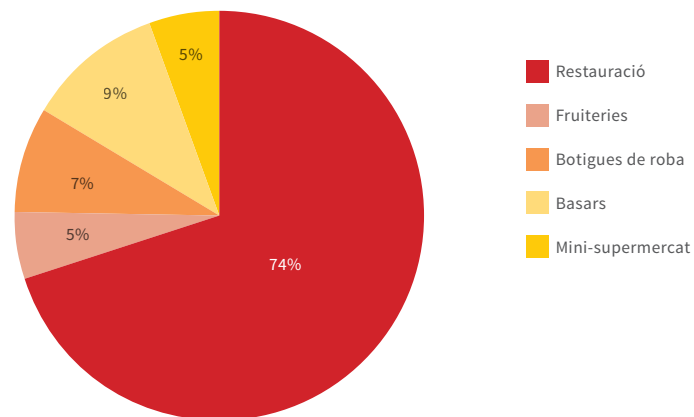
Gràfic 13: establiments per classe del districte 6è regentats per nousinguts

Aquest gràfic permet veure que hi ha sectors comercials que són principalment o en una part significativa regentats per nousinguts. En primer lloc, els locutoris i les botigues de mòbils són regentats exclusivament per nousinguts, i els mini-supermercats, tres quartes parts també ho són. El percentatge d'establiments de restauració regentats per nousinguts és força significatiu (41%), i les carnisseries i les fruiteries també (aproximadament un terç). En una menor mesura hi ha les perruqueries, els forns de pa i les botigues de roba. Els altres percentatges són més aviat anecdòtics. No s'han inclòs al gràfic els sectors de la salut, del petit comerç i de les fusteries i ferreteries, perquè tots són regentats per població autòctona. Ara passem a examinar la situació de cadascuna de les nacionalitats presents al districte.

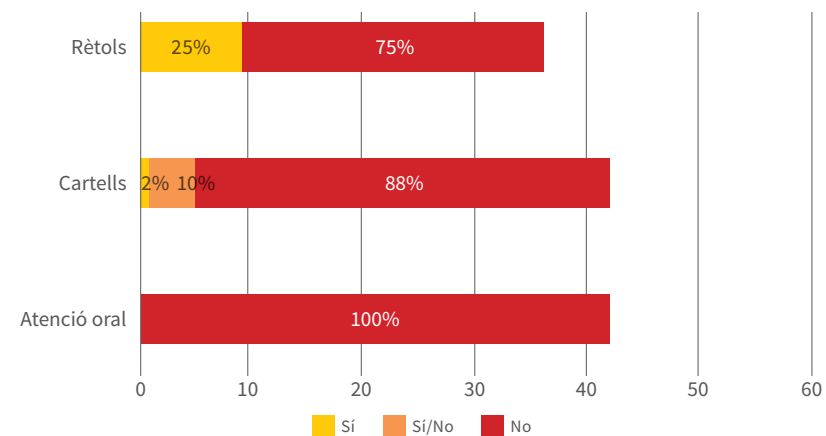
La vitalitat del català als establiments comercials al districte 6è de Sabadell

Gràfic 14: establiments del districte 6è regentats per persones d'origen xinès

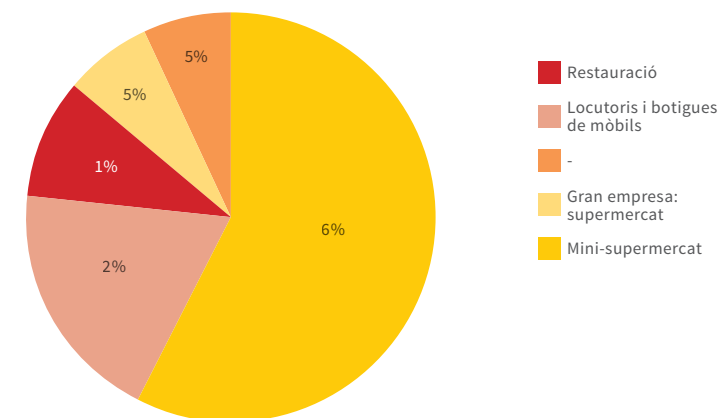
Al districte 6è, doncs, hi ha 31 establiments de la restauració regentats per persones d'origen xinès, això vol dir que signifiquen un 34,5% del districte 6è. I després d'aquest sector, que és amb diferència el més present, hi ha els basars, les botigues de roba i les fruiteries i mini-supermercats.

Gràfic 15: grau de català dels establiments del districte 6è regentats per persones d'origen xinès

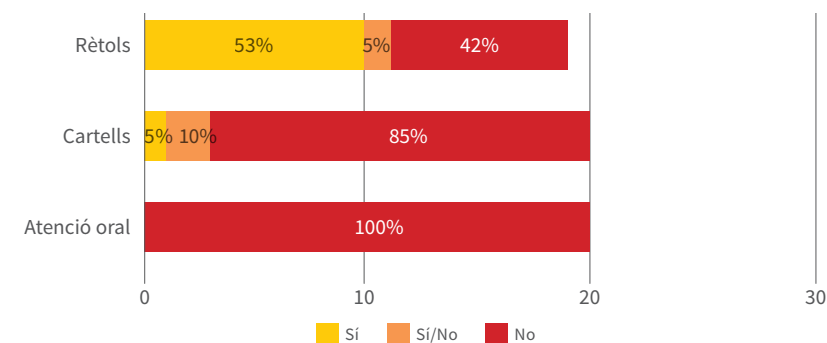
Les dades que reflecteix aquest gràfic posen de manifest una situació de què molta gent és conscient, que és que la comunitat xinesa està poc conscienciada amb el català. Cap establiment atén en català oralment, només un establiment té cartells en català i nou amb retolació en català, una quantitat molt baixa tenint en compte que hi estan obligats per llei.

Gràfic 16: establiments del districte 6è regentats per persones d'origen paquistanès

Els establiments regentats per persones d'origen paquistanès són principalment mini-supermercats, i en menor mesura locutoris i botigues de mòbils.

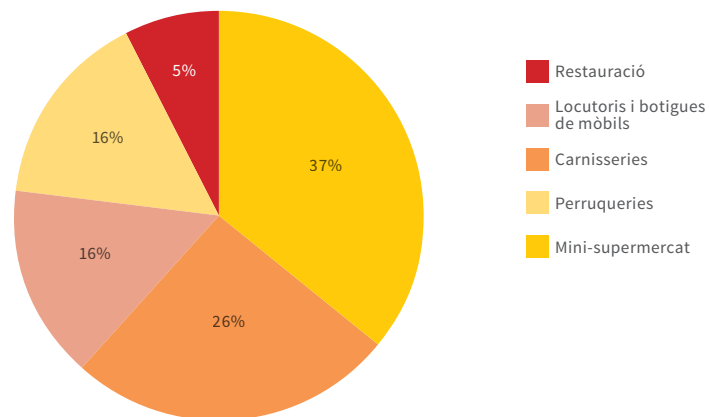
Gràfic 17: grau de català dels establiments del districte 6è regentats per persones d'origen paquistanès

La vitalitat del català als establiments comercials al districte 6è de Sabadell

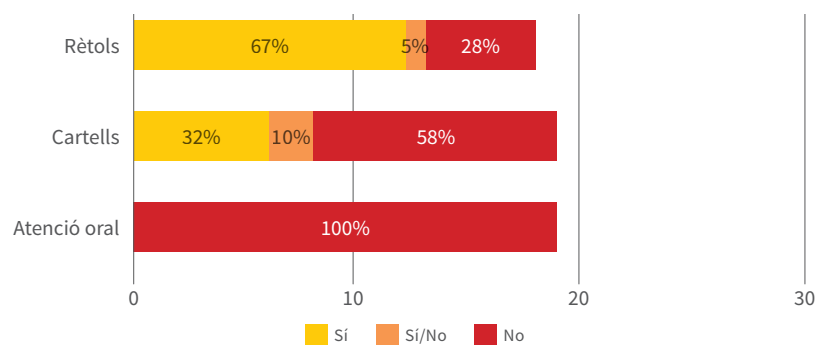
La situació en aquest cas en relació amb el català és força semblant a la comunitat xinesa, perquè cap no atén en català. Tot i així, hi ha una lleugera diferència amb la retolació, atès que més de la meitat la té en català.

Gràfic 18: establiments del districte 6è regentats per persones d'origen marroquí

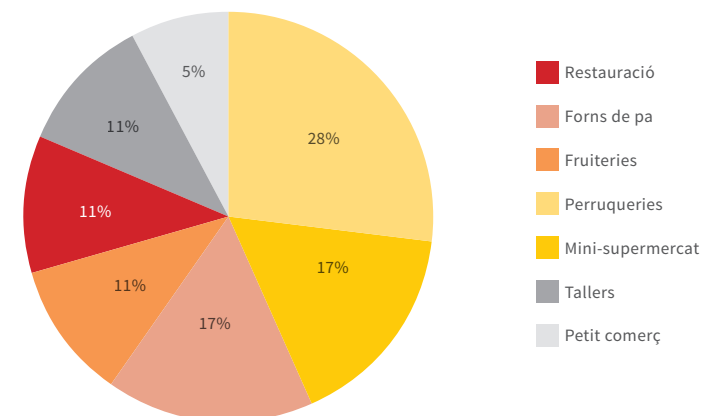
Segons aquest gràfic, els nouvinguts procedents del Marroc no es destaquen per un tipus de comerç en concret, sinó que hi trobem varietat, tot i que principalment solen regentar mini-supermercats, carnisseries, locutoris i perruqueries.

Gràfic 19: grau de català dels establiments del districte 6è regentats per persones d'origen marroquí

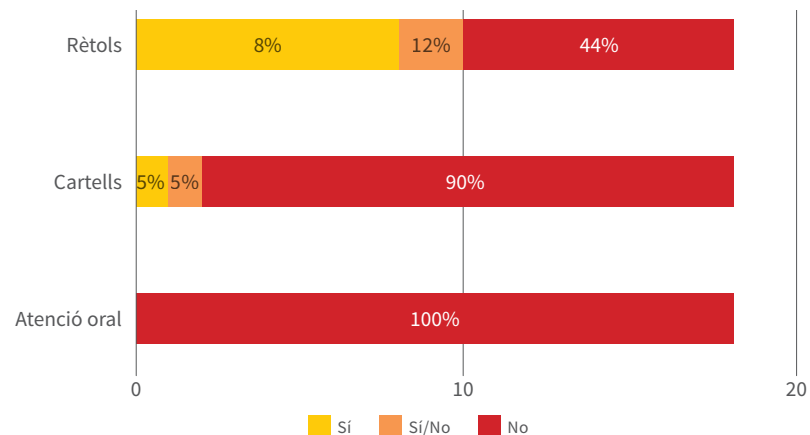
La situació respecte del català és una mica diferent a la de la comunitat paquistanesa, tal com mostra el gràfic 19. L'atenció oral continua nul·la en català, però una mica menys de la meitat dels cartells són en català plenament o a mitges, i dos terços dels rètols també ho són, fet que demostra que la sensibilitat d'aquesta comunitat envers el català és una mica més elevada.

Gràfic 20: establiments del districte 6è regentats per persones d'origen llatinoamericà

El gràfic 20 mostra que els establiments regentats per persones d'origen llatinoamericà també són força variats, i no en domina cap en concret. Cal destacar les perruqueries i els forns de pa, ja que representen una proporció respecte del total d'establiments regentats per nouvinguts significativa (vegeu el gràfic 13).

Gràfic 21: grau de català dels establiments del districte 6è regentats per persones d'origen llatinoamericà

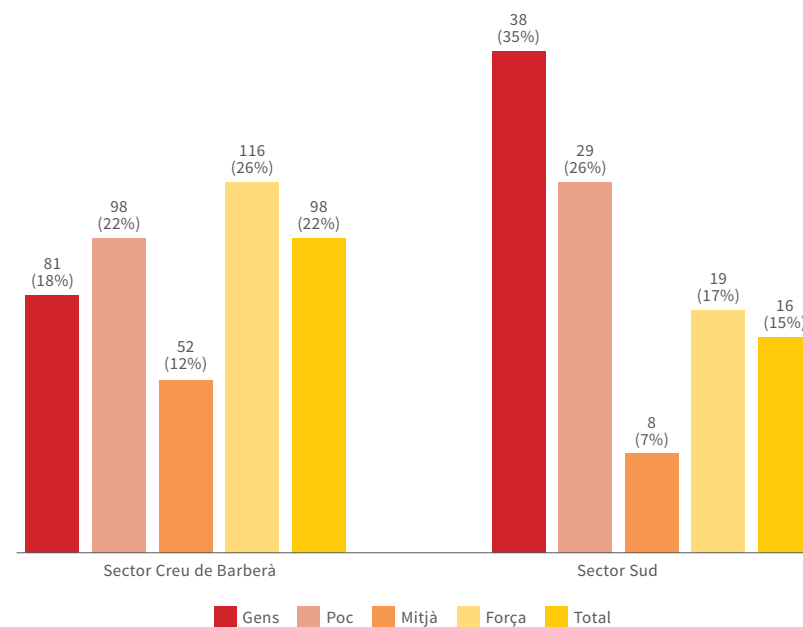

Les característiques de la comunitat llatinoamericana queden paleses en aquest gràfic, que reflecteix una situació semblant a la paquistanesa, més o menys respectuosa amb els rètols en català, però amb un grau molt baix de català en cartells i atenció oral. Així, havent comparat les quatre comunitats més presents al barri podem concloure que, a priori, la que pot estar més sensibilitzada amb el català és la marroquina, per bé que es troba molt lluny d'una situació òptima.

4. Comparació entre el Sector Sud i el Sector Creu de Barberà

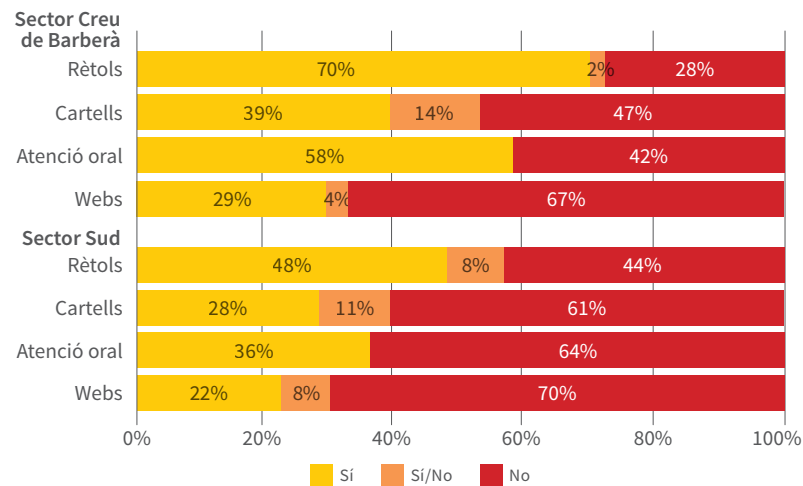
A continuació exposarem les dades més significatives per comparar la situació entre el Sector Sud (barris de Campoamor i Espronceda) i el Sector Creu de Barberà (barris de les Termes i la Creu de Barberà) per avaluar si hi ha alguna diferència entre els sectors i entre les dades del districte en general. Comencem per comparar les categories de grau de català que tenen tots dos sectors:

Gràfic 22: percentatge de les categories sobre el grau de català del Sector Creu de Barberà i el Sector Sud

Amb aquestes dades ja observem una diferència evident: al Sector Sud les categories tendeixen a la baixa (només un terç són *força* i *total*), mentre que a l'altre sector estan més equilibrades i superen en nombre les altes que no les baixes. Cal destacar que al Sector Sud més d'un terç dels establiments tenen la categoria més baixa, que implica una presència nul·la de català.

Gràfic 23: percentatge de rètols, cartells, atenció oral i webs en català del Sector Creu de Barberà i el Sector Sud

Pel que fa a la retolació observem una gran diferència entre la quantitat de rètols del Sector Sud (no arriba a la meitat) i l'altre sector, en què gairebé tres quartes parts dels rètols són en català.

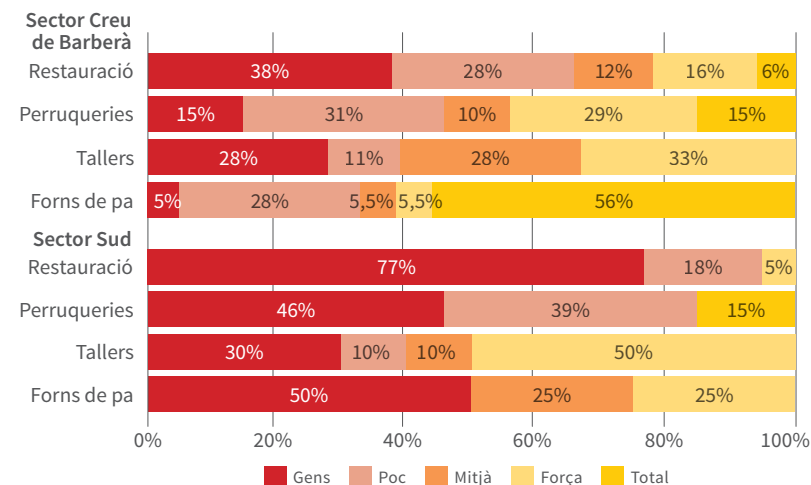
La situació respecte dels cartells és força semblant entre l'un i l'altre, però cal destacar que al Sector Sud, que ja veiem que té una tendència més a la baixa respecte del català, només té una mica més d'un quart dels cartells en català.

La diferència entre tots dos sectors en el cas de l'atenció oral sí que és força destacable, atès que en el Sector Creu de Barberà el *sí* guanya per força el *no*, mentre que a l'altre sector un terç és *sí* i dos terços són *no*. En aquest aspecte es pot veure clarament que en un sector hi ha més establiments capaços d'atendre en català que a l'altre, atès que l'atenció oral és dels millors indicadors per percebre el grau de català.

Tal com hem observat a l'apartat anterior, l'àmbit que es troba en una situació pitjor per al català és el de les webs, tant per a l'un sector com per a l'altre. Per tant, per ordre, dels quatre ítems el pitjor és el de les webs, seguit de l'atenció oral, els cartells i la retolació.

Tot seguit compararem els àmbits comercials entre tots dos sectors. Tenint en compte les catorze classes d'establiments que hem designat, mostrarem els gràfics que reflecteixen diferències interessants per a l'anàlisi, és a dir, no apareixeran totes. Cal tenir present que al Sector Sud no hi ha tants establiments com a l'altre, de manera que algunes categories no arriben a tenir un mínim per arribar a conclusions.

Gràfic 24: percentatge del grau de català en la restauració, les perruqueries, els tallers mecànics i els forns de pa del Sector Creu de Barberà i el Sector Sud

En l'àmbit de la restauració es pot observar més la diferència entre tots dos sectors, a més tenint en compte que és un sector força representatiu al districte i també bastant destacable en la vida del barri. Així, dels 22 establiments del Sector Sud, tan sols un té un grau força elevat de català, i més de tres quartes parts té la categoria més baixa. A l'altre sector la situació no és tan extrema, però cal destacar que tan sols el 15% tenen les categories més altes, i tan sols 4 dels 68 tenen una situació plenament normalitzada respecte del català.

La diferència principal que observem en els tallers mecànics és que al Sector Creu de Barberà no n'hi ha cap que sigui de la categoria *gens*, i el 61% té les dues categories més altes, mentre que al Sector Sud gairebé un terç té un *gens* i la categoria *total* no hi és, tot i que la meitat dels tallers tenen un grau força alt de català.

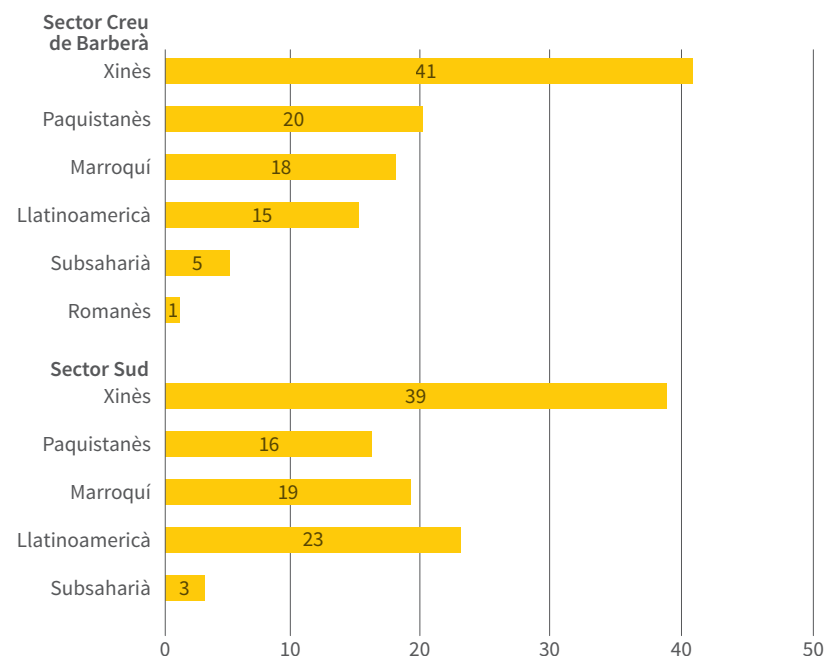
En l'àmbit de les perruqueries es pot observar una diferència significativa, atès que el 85% del Sector Sud té les dues categories més baixes, mentre que a l'altre sector les més baixes no arriben ni a la meitat, i el 44% té les més altes.

El cas dels forns de pa, per bé que al Sector Sud no és gaire representatiu perquè només n'hi ha quatre, és força paradigmàtic perquè reflecteix una certa diferència. Al Sector Creu de Barberà més de la meitat dels forns de pa (deu) tenen la categoria *total*, i tan sols un (el 5%) té la més baixa, mentre que a l'altre sector no n'hi ha cap amb la màxima categoria i la meitat (dos) no té ni un sol ítem en català.

La vitalitat del català als establiments comercials al districte 6è de Sabadell

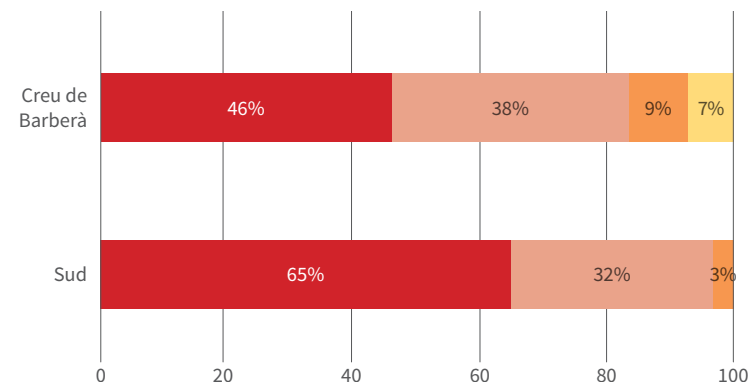
Tot seguit passem a examinar les diferències entre tots dos sectors respecte dels establiments regentats per nouvinguts. Recordem que, dels 556 que hi ha a tot el districte, 106 són regentats per nouvinguts (el 19%). Al Sector Sud hi ha 110 establiments comercials. D'aquests, n'hi ha 31 regentats per nouvinguts, que representen el 28% del total. Com a curiositat, la meitat dels 8 establiments d'Espronceda són regentats per nouvinguts. El total d'establiments del Sector Creu de Barberà és de 447 establiments, i els que els regenten nouvinguts són 74, que representen un 16,5% del total, un percentatge força baix comparat amb el Sector Sud. El barri de les Termes té 6 establiments i prou, però com a curiositat podem dir que 4 són regentats per nouvinguts.

Gràfic 25: Quantitat d'establiments regentats per nouvinguts sobre els 106 que hi ha en total al Sector Creu de Barberà i el Sector Sud

La diferència entre tots dos sectors no és gaire destacable perquè hi continua havent un predomini de la comunitat xinesa i la paquistanesa, com també la marroquina i la llatinoamericana estan força igualades. Tot seguit passem a examinar les categories de grau de català dels establiments de nouvinguts, separades pels dos sectors del districte.

Gràfic 26: Grau de català dels establiments regentats per nouvinguts del Sector Creu de Barberà i el Sector Sud.

Si comparem aquests dos sectors no sembla que hi hagi d'haver gaires diferències. Tan sols podem destacar que el Sector Sud té tan sols un que té la categoria *mitjà*, mentre que el de la Creu de Barberà té el 16% dels establiments amb les categories *mitjà* i *força*, però cap dels dos sectors té un *total*. Val a dir que la situació de les diferents comunitats de nouvinguts és pràcticament igual si es fa la comparació entre tots dos sectors, per la qual cosa no presentarem cap més gràfic.

5. Conclusions

Després d'haver examinat totes les dades, a continuació exposarem les conclusions a què arribem després de l'anàlisi, amb la voluntat de destacar allò que creiem que és més rellevant i, doncs, més necessari per tenir en compte a l'hora de plantejar l'actuació que cal portar a terme al districte:

- En primer lloc cal destacar que dels quatre ítems analitzats, el que es troba en una situació més precària lingüísticament amb certa diferència és el de les webs (dos terços no són en català), per bé que val a dir que tan sols un 44% d'establiments disposa d'una pàgina web o d'una de Facebook. En segon lloc, els cartells i l'atenció oral, per aquest ordre, es troben força malament també, atès que la meitat de cartells no són en català i gairebé la meitat no atenen en català. El de la retolació és el que té una situació més favorable, però lluny de ser òptima (gairebé dos terços són en català), probablement per l'obligació dels establiments a retolar en català.

- Tenint en compte la importància del teixit comercial en la vida d'un barri, val a dir que les categories sobre el grau de català que s'han atorgat als diferents establiments són molt baixes en general, situació que ni de bon tros ajuda a normalitzar l'ús de la llengua catalana. Tal com la Plataforma va detectar, el districte 6è es caracteritza per un baix ambient sociolingüístic en català. Aleshores, les dades que hem vist en aquest estudi no haurien de sorprendre, perquè el teixit comercial és un bon mirall de la realitat, serveix per tenir una fotografia més nítida de la realitat lingüística de la zona. Així, és remarcable que només el 20% dels establiments comercials del districte integrin plenament el català, i si distingim entre els dos sectors, resulta que un 22% l'integra al Sector Creu de Barberà i un 15% al Sector Sud, que és força més baix.

- També val la pena subratllar que si s'analitzen les dades segons els diferents àmbits comercials, se'n poden prioritzar alguns perquè presenten una situació més desfavorable en relació amb el català. Ja hem vist als gràfics 6 i 7 l'ordre dels catorze àmbits segons el grau de català. En aquest cas hem pogut veure que al sector dels locutoris i les botigues de mòbils no es podia trobar amb prou feines el català per enlloc, per bé que cal destacar que no és un sector gaire representatiu perquè n'hi ha nou i prou. A part, cal tenir present que és un sector regentat exclusivament per persones novvingudes. És una situació força semblant en el cas dels mini-supermercats, que també han obtingut categories de grau de català més aviat baixes; aquest sector és prou més significatiu que no el dels locutoris, però no és al mateix nivell que uns altres sectors. En canvi, el de la restauració, tenint en compte que és un dels més presents al districte (90 establiments), és el que podem afirmar rotundament que es troba més poc normalitzat en relació amb el català. Tan sols un 5% presenta una situació òptima, enfront d'un 48% que no té ni un sol ítem en català, i un 74% té les dues categories més baixes; a més, val a dir que d'aquests 90 establiments, 31 són regentats per

persones d'origen xinès, que ja hem vist a l'apartat 3 que és una comunitat amb poca sensibilitat lingüística. El sector de les ferreteries i les fusteries, tampoc gaire present al districte, també presenta moltes mancances lingüístiques: tan sols un 15% integra plenament el català, enfront d'un 54% que no en té ni un sol ítem. El sector de les perruqueries sí que és força representatiu al districte, n'hi ha un seixantena, i es pot considerar prioritari perquè únicament un 15% té una situació normalitzada amb el català: a més de la meitat la presència d'aquesta llengua és més aviat escassa i, a part, un 13% de les perruqueries són regentades per persones novvingudes.

- L'indicador d'origen de la persona que regenta un establiment ha estat recollit també en aquest estudi, atès que l'entitat considera que és una part de la població que indiscutiblement necessita més suport lingüístic, i havent vist les dades presentades en aquest estudi aquesta afirmació queda més que demostrada. D'entrada no es pot dir que cap de les comunitats novvingudes presents al districte tractin la qüestió lingüística d'una manera adequada, atès que cap ni un dels establiments analitzats ha obtingut la categoria màxima de grau de català. Per tant, a priori, qualsevol de les comunitats necessita aquest suport. Ara, si alguna de les comunitats es destaca per l'ús més baix de català, aquesta és la xinesa, atès que un 67% dels establiments ha obtingut la categoria gens, mentre que la llatinoamericana i la paquistanesa ronden pel 45%, i la marroquina un 28% i prou. A més, el 40% dels establiments regentats per novvinguts és d'origen xinès, és a dir, té una presència destacable al districte, i fins i tot en alguns sectors despunten, com ara és el cas del de la restauració, en què aproximadament un 35% dels establiments són regentats per aquesta comunitat.

- D'acord amb les dades analitzades a l'apartat 4, cal palesar que al Sector Sud hi ha més necessitat en relació amb la normalització del català que no tanta al de la Creu de Barberà, tot i que les dades són igualment demolidores. Al Sector Sud el 35% dels establiments té la categoria de grau de català *gens*, mentre que a l'altre sector és el 18%. I si ens fixem en la retolació, al primer sector el 48% és en català, mentre que al segon puja fins al 70%; en l'atenció oral també es pot apreciar una certa diferència, el 36% al Sector Sud enfront del 58% al Sector Creu de Barberà.

PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA

L'ONG
del català

Amb la col·laboració de:

Plataforma per la Llengua
C/ Sant Honorat, 7. Principal 1a
08002 Barcelona
Tel.: 93 321 18 03
info@plataforma-llengua.cat
www.plataforma-llengua.cata